

פרוטוקול מס' 10

מישיבת ועדת החינוך והתרבות
שהתקיימה ביום ג', י' בטבת, תשי"ב - 8.1.52 בשעה 11.00

- נרכחים: היו"ר ש. פרסיץ
- ח. בוגר
- א. דויטש
- י. הן
- ש. כפרית
- ד. נצר
- א. רזיאל-נאור
- י. סמילנסקי
- א. דימלס

מזמנים: שר החינוך והתרבות - נ.צ. דינבורג
ד"ר א. ריגר - מנהל משרד החינוך.

- סדר-היום: (1) תשובות לשאלות.
- (2) הודעה על החלטת ועדת הכנסת על הכנת חוק לניהול מוסדות צבוריים לקריאה שניה בכנסת;
- (3) הודעת שר החינוך והתרבות
 - (א) על הקמת ועדה לעיבוד תכנית סמלכתית לבתי-הספר יסודיים;
 - (ב) על הקמת מועצות תרבות, תפקידיהן, סמכויותיהן והרכבן.

היו"ר ש. פרסיץ:
אני פותחת את הישיבה.
אבקש את החברים להקטיב לתשובותיו של ד"ר ריגר לשאלותיהם של חברי הוועדה.

ד"ר א. ריגר:
ענין בית-הספר בלוד הולך ומסתדר, ורק בגלל הגשם לא נוצעה הסלאכה בתאריך
טנקבע.

לשאלת חבר-הכנסת דימלס בענין רישום ילדי בתי-הספר הריני להודיע שאנו מנסים לפתור את הבעיה לקראת הרישום בשתי הדרכים הבאות: (א) מינוי רשמים רק מטעם המשרד; (ב) קביעת זמן מינימלי בין התחלת הרישום לבין הודעה שצריכה להגיע מהמשרד.

אד.

ד"ר א. ריגר: ענין רמת-השרון. אני מצטער להודיע שהענין טרם בא על סידורו. אל הצריפים פלשו תושבי המעברה ולכן אין מתקיימים הלימודים. לפי ידיעה שקיבלתי יפוננו הצריפים בעוד כמה ימים ואז יהיה עלינו לדאוג להקצאת מקום מתאים לבית-הספר הכללי במקום. מספר הילדים שנרשמו לזרם הכללי מתקרב ל-100, זהו מספר העולה על המסוער.

היו"ר ש. פרסיץ: אני רואה ענין זה כחמור מאד. אתמול היינו כולנו עדים להתפרעות כלפי הכנסת וכולנו הזדעזענו למראה התפרצות יצרים זו. אנו תסימי-דעים שלכוח האגרוף לא יהיה מקום במדינתנו, ושבעתיים לא נסכים שבכוח האגרוף ישתמשו מורים ומחנכים כדי להשיג מטרות, ותהיינה אפילו המטרות החשובות ביותר. אין לדבר היום על הקצאת מקום לבית-ספר כללי ברמת-השרון, המקום הוקצא כבר מזמן על-ידי משרד החינוך והסוכנות גם יחד על יסוד רישום. ניתן צריף למטרה זו וניתנו הוראות מטעם משרד החינוך והסוכנות למנהל המעברה למסור את הצריף, והנה - מורה מזרם העובדים פלש לצריף זה והודיע, בצורה שאינה משתמעת לסתי פניה, שהוא לא יעזוב את הצריף.

א. רימלט: הוא לא פינה את הצריף גם לאחר שקיבל הודעה מפורשת בכתב מאת הסוכנות.

היו"ר ש. פרסיץ: כאשר נתבקשו אנשי משרד החינוך - וגם המפקח הראשי של זרם העובדים הוא **סקט** משרד החינוך - להורות למורה הזה מה היא חובתו האזרחית והחינוכית, הם המשיכו בשקט הסטואי שלהם, לא עשו דבר ונתנו לעניינים להתפתח. אני מבקשת את משרד החינוך לטלוח למקום אנשים, אשר יחד עם המפקח של זרם העובדים, יוציאו לפועל את הפינוי ויחסלו את הפרשה הכאובה.

ד"ר א. ריגר: איננו מתיחסים בשקט סטואי לענין. אנו קווינו שהענין יסתדר על-ידי אגף החינוך ומפקחיו.

בראש-העין. סר ארנון הודיעני, בשם הרב בן-יעקב, שהענין סודר בינתיים.

י. דויטש: אני קיבלתי הבקר ידיעה שהענין לא סודר ואבקש את ד"ר ריגר לברר זאת שנית.

היו"ר ש. פרסיץ: המצב בראש-העין הוא חמור, ולא משום שאיזה זרם מקופח שם, אלא הוא חמור מפני ש-400 ילדי המקום, בין שהם רשומים ובין שאינם רשומים, אינם מבקרים כלל בבית-ספר, וכך היה גם המצב לפני השטפונות. הנהלת המקום שם היא בידי אדם שאינו יכול להשתלט על העניינים ואינו רואה עצמו מצוה לדאוג לכלל המקום אלא רק לחלק אחד מהציבור שם. הבאתי את הענין בפני הסוכנות - ואני ניגשתי לשאלה מבחינה אנושית - והדגשתי והצבעתי על ההפקרות האיומה השוררת בכל המחנה, הפקרות הנובעת מאוזלת-ידו של המנהל, אולם עד היום טרם נעניתי. בעת השטפונות לא היה אותו מנהל במקום וכמובן שלא היה מי שיפתח את דלתות **השטפונות** בפני העולים, והם פלשו לתוכם והרסו את הכל. אני מאד מבקשת את משרד החינוך שיקח את המקום לידי, יקח דברים עם הסוכנות ועם כל הגורמים, כי המקום מועד לפורענות.

ד"ר א. ריגור: ברצוני לענות עתה לשאלתה של הגב' רזיאל-
נאור בענין מסכורתם של המורים העובדים
בשעורים של המחלקה להנחלת הלשון.

דרגת המסכורת של מורי האולפנים החל מה-1 בספטמבר, 1951

1. מסכורת יסודית למורים מוטמכים לפי דרגה - 36 ל"י עד - 66 ל"י
2. מסכורת יסודית למורים בלתי-מוטמכים - 38 ל"י עד - 63 ל"י
3. למורים בעלי השכלה אקדמאית מביאים בחשבון 4 שנות לימוד באוניברסיטה כשנות ותק נוספות.
4. תוספת ותק - כנהוג בבתי-הספר היסודיים, היינו: ותק מוכר בהוראה בארץ - במלואו; ותק מחו"ל יוכר במחציתו.
5. למורים באולפנים שיוכרו על-ידנו כמיועדים לבעלי השכלה תיכונית ומעלה תשולם תוספת - 7 ל"י לחדש, גמול הדרכה.
6. תוספת משפחה: א) - 3 ל"י לאשה (שאינה עובדת) ולילדים עד גיל 18.
ב) אם האשה עובדת לא בהוראה והבעל הוא מורה משלמים למורה תוספת משפחה מלאה בעד הילדים.
ג) אם האשה עובדת בהוראה ובעלה אף הוא עובד, בין בהוראה ובין במקצוע אחר, משלמים לה לאשה מחצית תוספת המשפחה בעד הילדים (עד גיל 18).
ד) להורים הסמוכים על שולחן בניהם - באופן פרופורציונלי למספר הילדים (אחים ואחיות) ועל-סמך ההצהרה של העובד.
7. תוספת ניהול: לפי הדרגה מ- 3,500 ל"י עד - 24 ל"י.
במספר המשרות מובאת בחשבון גם משרתו של המנהל עצמו.
8. תוספת יוקר: א) לפי האינדקס.
ב) תוספת היוקר מוגבלת עד מכסימום של 5 נפשות (כולל אשה, הורים וילדים).
ג) הבעל מורה ואשתו עובדת לא בהוראה משלמים לו תוספת יוקר מלאה בעד הילדים.
ד) שניהם עובדים בהוראה משלמים לכל-אחד מהם מחצית תוספת היוקר בעד הילדים.

בענין זכות עדיפות למורים לנסיעה באוטובוסים בלתי תור, הריני להשיב כי הענין נמצא בטיפולו של משרד התחבורה, אשר הסכים לנוא בדברים עם החברות השונות. טרם קיבלנו תשובה סופית בנדון מספרד התחבורה.

אד.

א. רילמט:
אני מבין שישנו קושי להשיג זכות עדיפות זו
מצד חדרות האוטונומיים היות וישנם סוגים שונים
של אנשים הדורשים זכות זו. אני חושב שמשרד החינוך צריך לעמוד בתוקף
על זכות זו של המורים.

היו"ר ש. פרסיץ:
בכל-זאת אני חושבת שצריך להשתמש בשירות התחבורה
הקבוע למעברות אשר נודר עתה מטעם משרד העבודה.

ד"ר א. ריגר:
ברצוני לעבור עתה לשאלותיו של חבר-הכנסת יזהר
טמילנסקי בנדון האולפנים והקורסים המזורזים.
פיקוח על קורסים אלה נעשה על-דעת המפקחים של הזרמים השונים. הבוגרים
מקבלים תעודות מיוחדות והם טעונים בחינות מילואים במשך שנתיים. אם
הם יכולים אחר-כך להוכיח שמשום-מה לא היתה להם אפשרות לעמוד בבחינה
מאריכים להם את המועד. לשאלה האם אפשר להכשל בקורסים אלה, אני סוחר
לומר שלפי הידיעות שקיבלתי מספר הנכשלים הוא מועט שבמועט. ברצוני
להוסיף שבזמן האחרון נקטנו אמצעים כדי לתקן את המצב, אמצעים שליליים,
אמצעים חיוביים, אני מקווה, יינקטו בקרוב. קודם-כל הודענו על ביטול
האולפנים. הנסיון הוכיח, אחרי בדיקת המצב, כי האולפנים לא הצליחו.
האולפנים הוציאו חומר גרוע ותלמידיהם נפלו בהרבה בהשכלתם הכללית,
בידיעת הלשון ובגישה המתודית שלהם מתלמידי הקורסים המזורזים. בזמן
האחרון, לפני קבלת ההחלטה על סגירת האולפנים, נרשמו כ- 800 - 750
תלמידי חדשים, מהם נפטלו 200, נשארו איפוא כ- 500 תלמיד שהיו צריכים
להתקבל. ל- 150 תלמיד כבר הודענו על קבלתם. החלטנו איפוא לכבד את
הבטחתנו לגבי 150 תלמיד אלה, ועכשיו נקיים את האולפנים האחרונים
עבורם, וגם אולפניה אלה נצריך עד לראשית שנת הלימודים הבאה.

אנו שוקלים את ענין הפסקת הקורסים המזורזים
בכלל. הוחלט בכל-אופן לקיים עוד את הקורסים המזורזים שהיו צריכים
להפתח בחודש אדר ולהצריך את תקופת הלימודים בהם עד ל- 8 חדשים.

החלטה שלישית: הודענו כבר למפקחים הרשמיים כי
החל משנת הלימודים תשי"ג יהיה אסור בהחלט להוציא את בוגרי הסמינר
להוראה לפני גמר הקורס הדו-שנתי.

לענין משכורת המורים הבלתי סוסמכים, משכורתם
מתחילה ב- 33 ל"י במקום 36 ל"י, משלמים להם לירה נוספת עבור ילד
והפרש מתגמל רק ב- 2 ל"י. בהצעה החדשה אשר הגאנו לפני מרכז הסדרות
המורים, אחרי החייעות עם נציבות המגזון, נקשר להשוואת משכורתם
של המורים עם משכורתם של הפקידים הממשלתיים החל מתחילת תשי"ב,
הצענו גם להבחין בין המורים הבלתי סוסמכים ולמייג אותם ל- 3 סוגים.
כידוע החוסר בהשכלה מתגמל: בחוסר השכלה יהודית, או: חוסר השכלה כללית,
או חוסר השכלה פדגוגית. עד עתה לא הפרידו בין הסוגים, לפי הצעתנו
החדשה יהיה ההפרש במשכורת בהתאם לכל סוג וסוג. מלבד זה אנו עומדים
לדרוש שלכל אלה אשר לא יגשו לבחינות יקפואו את התוספת שלהם, כולל
תוספת ותק, ואפשר יהיה להעמידם בטצב של מורים זמניים ולפטר אותם בכל
זמן.

י. דויטש:
האם מרכז המורים הסכים להצעה זו?

ד"ר א. ריגר:
הוא לא ענה בשלילה על-כך. יש לנו סיכויים
להצליח אם נעמוד על הצעתנו בכל תוקף.

מלבד זאת, יש הצעות מרחיקות לכת של שר החינוך
בקשר להכשרת מורים לשנת הלימודים הבאה, ואני חושב שכדאי יהיה לייחד
את הויכוח על הצעות אלו בישיבה מיוחדת.

היו"ר ש. פרסיץ:

נוכל להעמיד הצעות אלו על סדר-היום של
ועדתנו ולבקש את יור החינוך ולהשמיע את

דבריו.

י. סמילנסקי:

ברצוני לשאול: מה נעשה ומה דינה של הצעתו
של בן-אשר לחוק לעידוד הטכילה להחייבות צעירה?

היו"ר ש. פרסיץ:

המצב הוא מסובך. אנו החלטנו לדון בהצעה
זו אחרי סיום הדיון בתקציב. בינתיים הוברר
כי המעט חוק זה לא עברה את הקריאה הראשונה בבית ולכן אין אנו רגאים
לטפל בה. פניתי ליושב-ראש ועדת הכנסת והוא הבטיחני לדון בשאלה זו
ולספור לי את התוצאות.

י. סמילנסקי:

אני מסתמי כי ועדת הכנסת דנה בענין והוחלט
כי על ועדת החינוך להסליף על הדיון בהצעה.

היו"ר ש. פרסיץ:

בקשר להודעת היו"ר ריגר על הקורסי המזורזים
והאולפניו, אני חפצה להביע את שביעתי-רצוני
מהעובדה כי הדברים העירוניים עליהם נתקבלו על דעת משרד החינוך והוא
עומל כדי לשנות דבריו אשר דרשו את תיקונם. יחד עם זה ברצוני לבקש
את משרד החינוך לתת את ליבו לטובי דבריו שאם לא נפעל עתה לתיקונם, הרי
המעט שיש לנו גם-כן יבוזבז לריק.

בוסרתי עתה את הקורסי הדו-שבועיים מורים
וגננות, ועם תום לימודיהם הם חייבים לצאת ליירות בצבא. לפרות שיש
הסכס והוראות מראש הטכילה ושר הכסחון לתת לאנשי היוצאים להוראה
במעברות צו-שחרור, לא פעם הוצבה; והבוגרים מוצאים מעבודתם היות-יוסית,
ויש צורך ללחום כדי לשחרר כל אחד ואחד לפעמים בהצלחה ולפעמים לא.
נראה כי דוקא בימים אלה יש צורך להבטיח את שחרורם של מורים וגננות
אשר סיימו את חוק לימודיהם מהצבא כדי לא להפקיר את בתי-הספר למורים
"המזורזים".

קיימת גם הנעיה של הוצאת מורים לעתודות

במשך שנת הלימודים.

ד"ר א. ריגר:

אנו יודעים שאלו הן גאלות נכבדות ואנו
מספלים בהן. שר החינוך ביקש פגישה עם
שלטונות הצבא כדי לדון על כל הנעיה בהיקף רחב ולהגיע לתוצאות מחייבות.

א. ריטלט:

במחמתי יבות הקודמות ביקשתי להעמיד לדיון
את העיית ביקורי ילדי בתי-הספר בקולנוע.
הייתי מבקש להעמיד זאת לסדר-היום במחמתי יבות הקרובות.

היו"ר ש. פרסיץ:

ברצוני לחזור לשאלה שעורר חבר-הכנסת סמילנסקי.
ביקשתי מאת יושב-ראש ועדת הכנסת להזמין
לישיבה בה ידונו על הצעת החוק של בן-אשר, אולם עד היום טרם הוזמנתי.

ב. רישום:

מסעי הוועדה הכנסת כבר דנה בזה, אולי
דיון בלתי מסתיי. כאן בעתה יגישא פורמלית
ומני חוב שוועדת החינוך טוונסכת להגיע דעתה לא להביא חוק זה לדיון
או לא.

ד. נצח:

לי נדחה לפה היתה תיזו מי-הגנה. הוצלה
אוועלתה על דר-היוני של הכנסת, וכמו כל
יתר העניינים לסדר-היום, הופנתה לוועדת החינוך כדי היות הביע דעתה
לחירוב או לסלילה. אין צורך להביא זאת בפני ועדת הכנסת ומני מציעה
להעמיד את הצעת חוק זו על דר-היוני של ועדת החינוך כדי היות תחלים
על עסקתה לעצו העניין.

ה. פרטי:

כך נראו הדברי בה לי, אולי נמסר לי
שוועדת הכנסת היות מסר צריכה להחלים על כך.
מני חברר זאת ע' יושב-ראש ועדת הכנסת. את יחגלו קטיית בוכל לבקש
את פר החינוך להודיע בהלימת הכנסת על כוונתו להעביר את הצעה לוועדת
החינוך לטיפול.

מייסדו את פרוטו המאילמות והתשובות ומני
עוברת לפעיק מני ודר-היוני: "הודעה על החליט ועדת הכנסת על הכנת
חוק לניהול פוגדות עיווריות לקריאת מניה בכנסת".

הכנסת העבירה לוועדת הכנסת להכרעה אילו
מסתי ועדות הכנסת, או אמיתן יחד, יטפלו בהפכת החוק: ועדת החינוך
והתרבות או הוועדה לזירותים ציבוריות. ועדת הכנסת החליטה לא להעביר
זאת למף אחת מימי הוועדות בלב לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

בענין זה הייתי מציעה לא רק לטוור הודעה
אלא להציע טענה כל חברי ועדת החינוך לוועדת הזירותים הציבוריות,
לינות לוועדת החוקה שיצרפו חברי מימי הוועדות האלו כדי שישתתפו
בדיוניו ויחזרו לזרז את העניין כדי לא להאיר את הענייני כמות שהם.

ער החינוך - ב.פ. דינבורג: לווחחתי על זה ע' יושב-ראש ועדת החוקה,
חוק ומשפט והוא הבטיחני להעמיד את המילה
על דר-היות וגם הודיעני שהמלה הועפדה כמעיק ראשון ודר-היות של ישיבת
הוועדה הקרובה. הצעתי לו גם להזמין נציגיו מסתי הוועדות והוא הסכים
לכך.

ג. דניט:

קראתי בעתון עמחפסית מנהל עבוד בית-הספר
במוסד לחינוך עוררית, האו רוצית ליצור

עוגדות קיימות?

ער החינוך - ב.פ. דינבורג: מוסד זה יל בית ספר ומנהלו מטמנו על-ידי
סדר החינוך והתרבות, המנהל הנוכחי,
פר סטולברג, הביא את המסדרות, ער המעד פנה אלי בבקשה לטנות מנהל אחר
והציע לי מועמד שלדעתו הוא מתאים לתפקיד זה. המועמד הוא סגן מנהל
באחד מבתי-הספר לילדי קטי-חינוך ומנהל בית-הספר לא סוכן לוותר עליו.
לא נותרה לנו גרירה בלב לתת פקודה להעבירו לבית-הספר במוסד לחינוך
עוררית.

האם אתם תומכים בהצעה לפנות לוועדת החוקה?

היו"ר ש. פרסיץ:

אני מציעה חבר אחד מכל ועדה

ד. נצר:

הוחלט: לפנות לוועדת החוקה, חוק ומשפט ולבקשה לצרף לדיוניה בחוק לניהול מוסדות ציבוריים חבר אחד מוועדת החינוך וחבר שני מהוועדה לשירותים ציבוריים.

אני עוברת לסעיף 5 - הודעת שר החינוך

היו"ר ש. פרסיץ:

שר החינוך והתרבות - ב.צ. דינבורג:

דומני שזו לי הפעם הראשונה לדבר על ענינים כלליים, ואני רוצה לציין קווים אחדים שברצוני ללכת בהם. הקו הראשון הוא: שיתוף מכסימלי של הציבור. בארץ ישנה פעולה ציבורית רחבה ביחוד בשטח התרבות. המדינה עוסקת בעניני תרבות, הרשויות המקומיות, הסתדרות העובדים, הסתדרות המורים, ארגוני נשים ועוד. בהשכלה לעם מטפלת האוניברסיטה, המדינה, ההסתדרות ועוד. הגעיה העיקרית היא למנוע כפילות בפעולות החינוך והתרבות. עם אחד אנחנו וכיום אחד לכולנו, וכדי למנוע הוצאות מיותרות עלינו לתאם וליעל את פעולות כל המסגרות והארגונים השונים.

הוחלט איפוא על הקמת שורה שלמה של מועצות וועדות ציבוריות שונות וברצוני למנותן לפניכם:

1. מועצה עליונה לתרבות.

במועצה זו ישתתפו כל הכוחות האקטיביים של התרבות במדינה: 3 נאי-כח האוניברסיטה, 2 מהטכניון, 3 סופרים, 3 מורים, 3 אמנים סטוגים שונים: ציירים, פסלים, מוזיקאים, גאי-כח רשויות מקומיות - כמו עיריית תל-אביב וחיפה - , נאי-כח של חבר המועצות האזוריות, מרכז התרבות של ההסתדרות, נאי-כח של השירות התרבותי של הצבא. הטארת לי גם את הזכות למנות מספר אישים פרטיים כראות עיני. העקרון הוא שכל מוסד יציע מועמדים כפלייה מהמספר אשר הוקצב לו, ואני אוכל לבחור את המועמדים הנראים לי כמתאימים ביותר. אגודת הסופרים הציעה לי 6 מועמדים, כולן אנשי שם, אולם בכל אלה לא נמצא סופר צעיר אחד. אני משאיר לעצמי זכות למנות גם סופרים צעירים במועצה זו. בכל הרשימות שקיבלתי עד כה לא נמצאת אף ששה אחת ולא נותר לי אלא למנות נשים הנראות לי כמתאימות לתפקיד זה. ועוד - בכל ההצעות שהוגשו אין אף אחד מעדות המזרח ואני חושב שבמועצה זו צריכים להיות נציגים מכל העדות השונות.

סמילנסקי: כמה אנשים תמנה המועצה?

שר החינוך - ב.צ. דינבורג: 36 - 35 איש

אני שומר לי את הזכות להיות היושב-ראש של מועצה זו. מינתי את מר יבניאלי - עד כה מנהל המחלקה להנחלת הלשון - כמרכז המועצה.

מועצה זו תתכנס 4 או 5 פעמים במשך שנה ליום - יומיים ולפניה יובאו כל שיטות הפעולה התרבותית שלנו. היא תקבע ועדת מומחים אשר תחווה דעה על כל פעולות תרבות בכל השטחים. במועצה זו אוכל להיוועץ כאשר ארצה להקים איזה מפעל תרבותי או להחליט איזו החלטה עקרונית.

(2) מועצה מיוחדת לעניני תרבות תורנית.

מועצה זו תעסוק בעניני ישיבות וספרות תורנית. יש בארץ ציבור די גדול העוסק בתרבות תורנית, ויש גם מדור מיוחד לכך במשרד החינוך. התכנית לפעולותיה של מועצה זו צריכה להיעשות על-ידי אנשים החיים את התרבות הזו. אני מעונין להרים קרנה של תורה. מטרה את הדבר לטיפולו של סגן השר והוא הציע לי את הרכב המועצה, אולם כנראה טעור יחולו שינויים. 3 חברים ממועצה זו יהיה באי-כח במועצה העליונה לתרבות.

(3) מועצה פדגוגית.

ברצוני להודיע שהממשלה יפתה את כוחי להקים מועצה פדגוגית שבה ישתתפו מורים, מפקחים ראשיים של הזרמים, באי-כח האוניברסיטה, הסכניון, עליית-הנוער. מועצה זו תדון בבעיות פדגוגיות, מספר חבריה יהיה קטן ויהיה מורכב מאישים שעסקו תמיד בחינוך ואשר מייצגים את כל כיווני החינוך בישראל. בראש המועצה יעמוד פרופ' א. ריגר, ואני עדיין ממשיך לדון בהרכב.

אחת מטמכויות המועצה היא מינוי ועדת משנה לעיבוד תכנית הלימודים לבתי-ספר עממיים. ועדה זו כבר החלה לפעול והיא עובדת במרץ ויש תקווה שהיא תצליח לטייב את עבודתה עד ל-ט' בספט.

היו"ר ש. פרסיץ: האם זו לא אותה הוועדה שכבר עובדת 3 שנים?

שר החינוך - ב.צ. דינבורג: ברצוני להסביר את ענין הוועדה לעיבוד תכנית הלימודים. הממשלה התחייבה להקים ועדה ממסלית לעיבוד תכנית לימודים ממלכתית, לבית-הספר היסודי, תוך כדי שמירת זכות ההורים לגיוון החינוך. תכנית זו תהיה מינימום כולל שכל זרם או גוון יוכל להוסיף לו לפי צרכיו, אך לא יורשה לגרוע ממנו. תכנית לימודים זו תכלול תכנית אחידה מינימלית של 70%-75% חומר משותף, ואחר-כך יתנה פירוט מה הן התוספות של כל זרם וזרם. תכנית לימודים זו קפדה בבעיה תחיקתית, ואת עיבוד החוקה אני רוצה למסור לוועדת מיוחדת שבה יהיו מיוצגים כל הציבור המפורגן. תכנית זו, לאחר שתעובד, תבוא לפני משרדי הממשלה, אולם - קודם-כל לפני המועצה הפדגוגית.

בוועדה לחוק החינוך ישנו שר החינוך, סגן השר, מנהל אגף החינוך, 5 באי-כח העיריות השונות - ד"ר מרוז מעיריית תל-אביב, מר כרטי מעיריית חיפה, ראש עיריית ירושלים; מחבר המועצות המקומיות ישתתף בוועדה ראש עיריית חולון, מטעם המועצות האזוריות מר שפירא, וד"ר אגרנט מגית-הדין העליון. מלבד זאת ישתתפו בוועדה 4 אנשים שהם באי-כח הזרמים השונים או אנשים המקורבים לזרמים. ישנה שאלה אם מותר לחברי-כנסת לקחת חלק בוועדה זו - המחייבים טוענים שדעת חבר-כנסת בנדון היא חשובה, ואילו השוללים טוענים שהחוק הזה יצטרך בסופו של דבר להגיע לחברי-הכנסת והם לא יוכלו להיות בישראלים.

המטרה היא - הכנת תחיקה לחינוך ממלכתי תוך שמירת הגוונים השונים של החינוך במדינה.

היו"ר ש. פרסיץ:

אני חפצה להודות לשר על הודעתו. ארשה לעצמי לשאול כמה שאלות.

בתרשתי מאד מדברי השר וביחוד מן הכוונה הברורה למנוע כפילות בעבודות התרבות השונות. אולם, לצערי הרב, לא מצאתי בהרכב הזה של הוועדות את השיא למניעת הכפילות. ואני רוצה לומר דברים ברורים וגלויים מאד. בכל הפרלמנטים בעולם עובד המשרד בקואופרציה הדוקה מאד עם ועדות הכנסת האמורות למשרד, בעצתן הוא שואל וברעתן הוא נמלך. אצלנו נוהגים כמה שרים באותה הדרך. הם לא יוצרים גופים נוספים אלא הולכים ונמלכים בוועדות הכנסת, ואני חושבת שבבעיות מסוימות שהן גם בסמכותן של ועדות הכנסת ודאי וודאי שאין ליצור גופים אנאלוגיים. איני רוצה לדבר כאן לא על המועצה העליונה לתרבות וגם לא על המועצה הפדגוגית כי אם על הוועדה האחרונה שהזכיר השר והיא ועדה להכנת חוק לחינוך ממלכתי. פה אני רואה כפילות שאינה לטובת הענין. מה היא הפרוצידורה? משרד החינוך צריך להכין חוק בקולובורציה עם משרד המשפטים. חוק זה הוא מציע לממשלה אשר מגיאה אותו לפני הכנסת לקריאה ראשונה. הכנסת מעבירה את החוק לוועדת החינוך והטיפול ידוע לכם. אולם ישנם שרים וכך נהג שר המשפטים, לשעבר וכך נוהג שר האוצר הנוכחי, אשר מביאים את הדברים באורח רשמי קודם-כל לוועדה ונמלכים בדעתה. שר המשפטים היה מוכר מדי פעם בפעם פקירה על המתרחש במשרדו והיה שומע מפי חברי הוועדה את חוות-דעתם, מבלי שהיא תחייב אותו. ברצוני לשאול: מה טוב ראה שר החינוך להרכיב ועדה מיוחדת ולמנוע על-ידי כך את הזכות הטבעית של ועדת החינוך לטפל בעניינים כגון אלה? הרי בסופם של הדברים תצטרך שוב ועדת החינוך לשבת ולדון בחוק. דבר זה יוצר כפילות. אין כל חובה או התחייבות על שר החינוך לקבל את דעת הוועדה או את הצעתה או אפילו להטות אוזן לדעות שנשמעות מפי חברי הוועדה. ואני מוכרחה שוב להדגיש כי יש ויש כפילות בכל הענין.

אשר להרכב חברי הוועדה אני שומרת לי את הרשות להביע את דעתי בפעם אחרת.

המועצות האחרות: שמעתי על הרכב המועצה לתרבות עליונה, ועל הרכב המועצה הפדגוגית, שמעתי גם על מטרות פעולותיהן, אולם לא שמעתי דבר על טטכויותיהן.

שר החינוך - ב.צ. דינבורג:

סמכותן היחידה היא לייעץ בשאלות עקרוניות הנוגעות לחינוך ותרבות. לדוגמה: קיימת בעיית חוק הלשון, יש בעיית התיאטרון התנכיי, גם בענין הנחלת הלשון למבוגרים מתעוררות הרבה שאלות עקרוניות, ולפני שאני מקבל החלטה ברצוני להיוועץ במועצה. ברצוני להיוועץ במועצות השונות על עקרונות ודרכי הגשמה.

ד. נצר:

השר הודיע לנו על הקמת 3 מוסדות ציבוריים נוספים, וגם על ועדה לעיבוד תכנית לחינוך ממלכתי, שהיא למעשה חלק מתוך הודעת הממשלה על תכנית הלימוד, ואפשר לכן לראותה בוועדה ממלכתית. אני חושבת שבוועדות מסלתיים מעין אלו לא יכולים להשתתף חברי-כנסת כחברים, כדי לא ליצור עובדות-במהלך עבודת הוועדה - אשר אריכות להתעורר בסמכות שונה.

בנידון עיבוד חוקים, לי נראה שוועדת כנסת אינה צריכה להתערב עד שהענין לא מגיע לסמכות הכנסת. אין המשרד מכין את החוק, זה מענינו של המשרד, אם הוא יחליט להמלך בעצת חברי הוועדה נסכים לחוות דעתנו, אם לאו - הרי ממילא יבואו הדברים אל הכנסת.

ד. נצרך

מועצת התרבות בדרך-כלל אני חושבת שצריכה להיעשות עבודה רבה כדי לתאם את עבודת המסעלה בשטח התרבות עם עבודת גופים אחרים, אבל איני יודעת אם תוספת מוסדות תהיה לתועלת העניין. אני חושבת שהשר, יחד עם עובדי משרדו, צריכים לחפש דרכים איך לשתף את הציבור ולהיעזר בו, ואם מחליטים להקים מוסד כזה, הרי מספר חבריו צריך להיות מצומצם. אני רוצה להמליץ על הקמת מספר החברים במועצת התרבות.

ברצוני לבקש מאת היושבת-ראש רשות להודעה אישית

עם תום הישיבה.

א. רימלט:

עצם הרעיון של מועצות ציבוריות הוא רעיון טוב ודמוקרטי. השאלה היא רק המבנה והמסכונות. אני מבין שהוועדות הציבוריות ליד המשרד הן ועדות מייצעות, השר רוצה לבדוק דעתו לאור דעות של אנשים, הוא מעוניין להחליף דעות כדי שיוכל להפעיל את המסכונות, ולהגיא את הדברים בפני המסעלה והכנסת. ברור הדבר שוועדות אלו לא תקבלנה החלטות אלא רק תייצגנה. כדי שוועדות אלו תהיינה יעילות ומועילות צריך: א) שלא תהיה בהן תערובת בין אנשי מחשבה ואנשי מעשה; ב) מספר חבריהן חייב להיות מצומצם.

אם השר מחפש ורוצה לבדוק בעיה ברמי של אנשים

ציבוריים, הוא צריך לדאוג שהרכב הוועדות ישקף את כל החוגים, וחזקה לי על שר החינוך שישמע כל דעה ועצה.

י. סמילנסקי:

ברצוני לשאול את כבוד השר בנוגע למועצה העליונה לתרבות: האם תהיה למועצה גם שליטה או השפעה על התקציב? האם היא תקבע איזה סכום להקציב למפעל ספרותי זה או אחר, או למימון איזה שהוא? האם הכוונה שמועצת התרבות תייצג ותחליט על הקצבת וחלוקת הכספים?

שר החינוך-ב.צ. דינבורג:

היא רק תייצג אבל לא תחליט.

י. סמילנסקי:

האם עניינים אלה הם מחוץ לסמכויותיה? ברצוני שנקודה זו תוגדר.

אני מצטרף לדעת אלה הטוענים שמספר חברי המועצה

יהיה מצומצם, אני גם מציע שפגישותיה של המועצה תתקיימנה אחת לחודשיים באופן רגולרי ולא כאשר יזדמן.

אני חושב שטוב יהיה אם הגדרת הסמכויות תהיה

יותר מנוסחת וברורה ולא ערטילאית.

א. רזיאל-נאור:

אני חושבת שטבעי הדבר שהכנת החוק לתכנית לימודים ממלכתית היא מסמכותה של ועדת החינוך, ואם נמשיך להעביר עניינים הטייכיים לוועדת החינוך לטיפולן של סמכויות אחרות הרי לא יטור לוועדה במה לעסוק.

הייתי מאד רוצה לקבל יותר פרטים על המועצה

הפדגוגית ועל הוועדה להכנסת חוק תכנית הלימודים, מי מטפל בזה, והאם הוועדה מטמטמת בחומר שהוכן על-ידי ועדות קודמות?

א. רזיאל-נאור: בענין המועצה העליונה לתרבות, לי נראה כי הסמכויות אינן ברורות די צרכן, וגם לא ברור לי כיצד היא תוציא לפועל או תמצא את הדרך להפעיל את כוחות האינסטלגנציה מקרב עדות המזרח.

ה. בנצ'ר: "יועצים תשאל ודעתך תשמור" - בכל-זאת אני חושב שדעת הציבור היא חשובה מאד ויש להיוועץ בה לפני קבלת החלטה עקרונית.

שאלת החינוך התיכוני, אני רוצה רק לנגוע בשאלה זו ולהזכיר שבית-הספר התיכון הוא מחוסר בעלות ואין לו כל תכנית לימודים קבועה.

י. הו: הבינותי שאין כל שאלה בנוגע לסמכויות, הסמכויות מתבטאות כמוסמכיות של אנשים בהם רוצה השר להמליך, אין סמכות אחרת אלא להביע דעה ועצה, דעה זו מבוטאת על נסיון של אנשים מלומדים, וזוהי לדעתי יש צורך רב.

כאשר מדברים על תכנית סמלכתית, למרות שישנה התקדמות רבה בשטח זה, אי-אפשר שלא להסתמך על העבר ולכן צריך להיוועץ באנשים שיש להם נסיון בשטח ההוראה.

כמה חברים הביעו דעה שמספר חברי הוועדות צריך להיות מצומצם, אבל בכל-זאת לא תמיד אפשר להתפק במספר מינימלי של חברים היות ויש מקצועות ושטחים רבים ושונים.

טוב יהיה אם הוועדות תיוועדנה לעתים-קרובות ושהן תהיינה רגולריות, כי על-ידי כך יגדל ערכן ותרבה סידת השפעתן.

ז. רויטש: שמענו פה על תכניות השר, אני מברך את השר על חירות-היצירה שלו, אני רואה 3 קווים עיקריים בתכנית השר: א) הוא רוצה לשתף את הציבור; ב) הוא רוצה להכניס סדר בערבוביה; ג) הוא רוצה לפתח את החינוך ולהצמידו קדימה.

על 2 הנקודות הראשונות לא אדבר, את תוצאותיהן נראה במרוצת הזמן, אשר לנקודה השלישית, אני רוצה לומר שאני מפחד, על דרך הפסוק "אשרי אדם מפחד תמיד", אני מקווה שהשר ילך בפיתוח החינוך בדרך אבולוציונית ולא בדרך רבולוציונית.

המועצה לתרבות תורנית, שמענו איך השר רוצה להרכיב את המועצה, אבל לא שמענו על-סמך מה הוא עומד להרכיבה. ברצוני לשמוע כיצד השר מתאר לעצמו להרכיב את המועצה לתרבות תורנית?

אם השר עומד להרכיב ועדה לעיבוד חוק לתכנית הלימודים בהתאם להוראות הממשלה, אני חושב שזוהי זכותו הטורנית, ורק אחר-כך הוא צריך להביא את התכנית לאינסטנציה הגבוהה של הכנסת.

שר החינוך והתרבות - ב.צ. דינבורג: אנו עומדים להכין חוק חינוך, אשר הוא קטור בציבור, בזרמים השונים ובחוגים השונים של הישוב. טעמי לכן הדבר שאנו מעוניינים להיוועץ קודם באותם החוגים שלהם נוגע החוק. ההכנה היא עכשיו פנימית, ואני יכול להבטיחכם שכאשר יעבור החוק אביאו לפני הוועדה.

גיחס לחוק עצמו ברצוני לומר שהיו כבר ועדות אשר הכינו חומר רב אשר הוועדה הגדולה מטמסת בו לצרכי עבודתה. שחרתי אחד מאנשי והעסקמינו בריכוז עבודת הוועדה והוא מביא לי, מדי שבוע בשבוע, דו"ח על מהלך העבודה, אשר אני עובר עליו באופן אישי.

אחת התכניות שלי לעתיד הקרוב היא הכנת תכנית לימודים לבתי-ספר תיכוניים.

אשר לדעתה של הגב' רוזאל-באור כי את עריכת החוק לתכנית הלימודים צריכה לעשות ועדת החינוך, ברצוני להטביר שכאן נעשית פעולה של לפני-מסורת-הדין. בשלב ראשון ברצוני לשאול את דעת האנשים אשר אינם לא בממשלה ולא בכנסת, ורק בשלב שני יובאו הדברים לוועדה.

אני חושב שחברי-כנסת יכולים, באופן אישי כמובן, להשתתף בוועדות ציבוריות, וזה לא יפגע בעבודתם ככנסת. אני מקווה לצרף חברי-כנסת, כל-אחד לפי מקצועו, למועצות והוועדות השונות.

אשר לתכניות הפגישות - אני מתאר לעצמי שהמועצה תפגש 4 פעמים בשנה, אולם המועצה תסנה ועדות משנה אשר תכונסנה לעתים יותר קרובות.

איני חושב להפוך את המועצות המייעצות למועצות מבצעות, הן רק תייעצנה על עניינים כלליים.

הרכב המועצה לתרבות תורנית. יש לי סגן אשר בעיקר צריך לדאוג לבעיות אלו, ואנני חושב שהרב כהנא מוסמך לענייני התרבות התורנית. הצעתי לו לבוא בדברים עם ישיבות, רבנים, אנשי תורה, הרשימה הוגשה על-ידי הרב כהנא אחרי התייעצות עם המוסדות והאנשים המתאימים.

א. רימלט: האם אחרי הרכבת המועצות ימסור לנו הסך את רשימת חבריהן?

היו"ר ש. פרסיץ: אנו נמסור לעצמנו זכות לחזור לעניינים אלה, יש כמה דברים ששמענו אותם וטרם הספקנו להתעסק ולחשוב עליהם.

ד. בצר: בישיבה הקודמת, כאשר דנו על התקציב, עזבתי את הישיבה כי מצאתי לדיון ופירוט כל סעיפי התקציב אינם מסמכותה של הוועדה. אני חושבת שוועדה זו ראויה ויכולה להביע דעה רק על הקווים העיקריים של בנינו היסודי של התקציב. אני מבקשת את הוועדה להחליט ללכת בדרך זו בדיון על התקציב הקרוב.

היו"ר ש. פרסיץ: על נושא זה נתווכח ונחליט בישיבה אחרת. הישיבה בעולה.